

การศึกษาชีววิทยาและนิเวศวิทยาของวัชพืชใต้น้ำในระบบชลประทาน

อำพร คล้ายแก้ว^๑ และ ศิริพร บุญดาว^๒

^๑ ปัจจุบันตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ ชำนาญการพิเศษ สังกัด กลุ่มวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์

สำนักวิจัยและพัฒนา กรมชลประทาน

e-mail : amnui.serm@yahoo.co.th

บทคัดย่อ : การศึกษาชีววิทยาและนิเวศวิทยาของวัชพืชใต้น้ำ โดยเฉพาะคิปลิน้ำและสันตะวาใบพาย ได้ดำเนินการ ทั้งในสภาพเรือนทดลอง ที่ฝายวัชพืช กองวิจัยและทดลอง กรมชลประทาน และในสนาม บริเวณริมอ่างเก็บน้ำ เขื่อนลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาในสภาพเรือนทดลองคิปลิน้ำ (*Potamogeton malaiianus*) เป็นวัชพืชใต้น้ำ ลำต้นมีขนาดเล็ก มีทั้งส่วนตั้งตรงและเลื้อยทอดใต้น้ำ ดอกออกเป็นช่อตลอดปี มีเมล็ด ประมาณ 30 เมล็ดต่อช่อดอก ขยายพันธุ์ได้ทั้งส่วนยอด ส่วนกลาง ส่วนไหล (*Vegetative part*) และส่วนเมล็ด (*Reproductive part*) ส่วนยอดจะเจริญได้ดีที่สุด ส่วนเมล็ดมีอัตราการงอกต่ำ ดังนั้นการแพร่ระบาดของคิปลิน้ำ ส่วนใหญ่จะมาจากการเจริญของส่วนยอด ส่วนกลาง ส่วนไหล ที่มีการแตกต้นใหม่ได้อย่างรวดเร็ว ส่วนสันตะวา ใบพาย (*Ottelia alismoides*) เป็นวัชพืชใต้น้ำลำต้นแตกเป็นกอ ดอกเดี่ยว ออกตลอดปี ใน 1 ผล ประกอบด้วยเมล็ด ประมาณ 800 เมล็ด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด อัตราการงอกสูง ดังนั้นจึงมีการแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว ยากต่อการ ควบคุมและกำจัด จากการศึกษามวลชีวภาพในสนามของวัชพืชใต้น้ำนี้ พบว่ามีน้ำหนักสูง ทำให้เกิดการทับถมของ ตะกอนสูง อ่างเก็บน้ำ หรือคลองส่งน้ำ ต้นเงินได้เร็ว จึงต้องเสียงบประมาณและเสียเวลามากในการขุดลอก